

II. Úplné náklady práce v ČR v letech 1994 až 2005

Vzhledem k tomu, že do šetření úplných nákladů práce v ČR bývá každoročně zahrnuto přibližně 4,5 až 5 % jednotek a výsledky jsou dopočítávány na základní soubor ekonomických subjektů z aktualizovaného Registru ekonomických subjektů ČSÚ, projevuje se ve výsledcích výběrová chyba. Přesto časová řada údajů o nákladech práce od roku 1994, odkdy se toto zjišťování provádí, ukazuje určité vývojové tendence v úrovni i struktuře nákladů práce.

Struktura nákladů práce v letech 1994 až 2005 (bez resortů MO a MV)

	1994	1996	1998	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mzdy	6 546	9 208	10 969	12 623	13 658	14 494	15 361	16 560	17 647
Náhrady mzdy	694	1 032	1 201	1 368	1 570	1 676	1 760	1 911	1 949
Přímé náklady	7 240	10 240	12 170	13 991	15 228	16 170	17 121	18 471	19 596
Sociální požitky celkem	220	280	318	339	402	416	416	443	528
příspěvky na bydlení	14	9	9	11	13	9	10	10	14
služební vozy poskytované také k soukromým účelům	19	35	41	49	94	92	98	115	179
příspěvky na stravování	92	146	169	194	207	224	217	229	243
výdaje ze soc. fondu	64	73	84	75	81	87	86	80	86
ostatní	31	17	15	10	7	4	5	9	6
Sociální náklady a výdaje celkem	2 618	3 680	4 331	5 208	5 711	6 129	6 476	6 987	7 196
zákonné příspěvky na sociální zabezpečení nadstandardní programy sociálního zabezpečení, vč. vyrovnání za nemoc, placené zaměstnavatelem	2 551	3 572	4 209	5 041	5 525	5 905	6 206	6 727	6 870
odstupné	44	56	54	72	83	101	123	103	129
ostatní sociální dávky	9	23	32	41	25	23	22	19	27
Personální náklady	169	224	210	245	265	268	307	305	372
Daně a dotace	-3	-9	-15	-19	-12	-27	-24	-28	-31
Nepřímé náklady	3 004	4 175	4 844	5 773	6 366	6 786	7 175	7 707	8 065
Náklady práce celkem	10 244	14 415	17 014	19 764	21 594	22 956	24 296	26 178	27 661

**Struktura nákladů práce v letech 2000 až 2005
(včetně resortů MO a MV)**

v Kč / měsíc na 1 zaměstnance

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mzdy	12 744	13 792	14 655	15 528	16 722	17 886
Náhrady mzdy	1 344	1 538	1 643	1 727	1 875	1 910
Přímé náklady	14 088	15 330	16 298	17 255	18 597	19 796
Sociální požitky celkem	334	419	450	475	500	587
příspěvky na bydlení	11	13	26	55	59	77
služební vozy poskytované také k soukromým účelům	46	91	89	95	111	173
příspěvky na stravování	191	221	237	228	234	245
výdaje ze soc. fondu	79	87	94	93	87	85
ostatní	7	7	4	4	9	7
Sociální náklady a výdaje celkem	5 240	5 740	6 164	6 522	7 029	7 259
zákonné příspěvky na sociální zabezpečení nadstandardní programy sociálního zabezpečení, vč. vyrovnání za nemoc placené zaměstnavatelem	5 075	5 556	5 941	6 247	6 766	6 926
odstupné	53	77	98	121	136	166
ostatní sociální dávky	73	84	102	132	107	141
ostatní sociální dávky	39	23	23	22	20	26
Personální náklady	262	299	303	347	338	424
Daně a dotace	-19	-11	-25	-32	-36	-30
Nepřímé náklady	5 817	6 447	6 892	7 312	7 831	8 240
Náklady práce celkem	19 905	21 777	23 190	24 567	26 428	28 036

Proti roku 2004 se náklady práce v České republice v roce 2005 zvýšily o 5,7 % (resp. o 6,1 % při zahrnutí resortů MO a MV). Tempo meziročního růstu bylo proti roku 2003 nižší o 2,0 (resp. 1,5) procentní body. Přímé náklady vzrostly o 6,1 % (resp. 6,4 %) a nepřímé náklady o 4,6 % (resp. 5,2 %) proti roku 2004. Sociální náklady a výdaje celkem vzrostly o 7,8 % (resp. 3,3 %). Jednotlivé položky sociálních nákladů a výdajů se také proti roku 2004 zvýšily, např. nadstandardní programy sociálního zabezpečení, zahrnující penzijní, zdravotní a jiné pojištění vlastních zaměstnanců, včetně vyrovnání za nemoc placeného zaměstnavatelem, vzrostly dokonce o 23,2 %, resp. o 22,1 % při zahrnutí resortů MO a MV (v absolutní hodnotě to bylo o 32 Kč, resp. 30 Kč na jednoho zaměstnance měsíčně více než v roce 2004). V celé struktuře nákladů práce tato položka představuje stále ještě zanedbatelnou část, tj. 0,61 %, resp. 0,59 %, avšak od roku 1994 v průměru vykazuje trvalý růst.

Struktura nákladů práce zůstává v průběhu jednotlivých let přibližně stejná. Tarifní mzdy tvoří každoročně cca 45,6 až 47,0 % z celkových nákladů práce. Mzdy za vykonanou práci se pohybují mezi 63,1 % a 64,5 % a náhrady mzdy dosahují 6,8 až 7,3 % z nákladů práce v jednotlivých letech. Nepřímé náklady práce nabývaly hodnot v rozmezí od 28,5 % do 29,6 %.

Náklady práce v letech 1994 až 2005 podle odvětví

O d v ě t v í	Náklady práce na 1 zaměstnance (Kč/měsíc)								Index r.2004 =100%
	1994	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Zemědělství a myslivost; lesnictví	8 592	11 914	14 627	15 972	17 114	17 347	19 318	20 420	105,7
Rybolov a chov ryb	10 691	15 669	17 568	18 964	19 934	20 255	22 377	22 623	101,1
Těžba nerostných surovin	12 568	19 498	24 813	26 202	28 021	29 297	31 049	32 079	103,3
Zpracovatelský průmysl	9 576	14 817	18 927	20 259	21 592	22 714	24 464	25 406	103,9
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	12 090	19 193	25 307	27 365	29 642	31 500	33 541	36 594	109,1
Průmysl celkem	9 943	15 356	19 581	20 922	22 306	23 470	25 201	26 247	104,2
Stavebnictví	10 861	15 448	19 162	20 730	22 661	22 520	24 824	25 449	102,5
Obchod; opravy motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu	10 587	15 629	20 977	22 813	23 654	23 657	27 703	28 711	103,6
Ubytování a stravování	8 676	11 042	15 999	16 094	15 650	16 126	17 362	18 162	104,6
Doprava, skladování, pošty a spoje	9 753	16 348	21 541	23 732	25 824	27 103	28 553	29 670	103,9
Finanční zprostředkování	17 700	26 811	37 615	42 320	44 654	49 509	51 925	54 781	105,5
Činnosti v oblasti nemovitostí a pronájmu; podnikatelské činnosti	12 119	18 445	22 383	25 796	25 450	26 909	28 587	34 844	121,9
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpeč. (bez resortů MO a MV)	12 574	16 827	20 765	22 361	24 382	28 080	29 334	30 946	105,5
Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpeč. (včetně resortů MO a MV)	.	.	22 125	24 231	26 612	29 744	31 007	33 445	107,9
Vzdělávání	9 510	14 157	16 683	18 051	20 028	22 569	24 371	25 968	106,6
Zdravotní a sociální péče; veterinární činnosti	9 784	13 959	17 204	19 446	22 261	23 975	23 984	24 972	104,1
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	9 189	13 857	17 234	19 715	19 134	20 647	21 843	22 389	102,5
Č R c e l k e m (bez resortů MO a MV)	10 244	15 499	19 764	21 594	22 956	24 296	26 178	27 664	105,7
Č R c e l k e m (včetně resortů MO a MV)	.	.	19 905	21 777	23 190	24 567	26 428	28 036	106,1

Od roku 1994 dosahují každoročně nejvyšší úrovně náklady práce ve finančním zprostředkování. Po celé toto období se tyto náklady pohybují přibližně 65,0–101,5 % nad celostátním průměrem a představují dvoj- až trojnásobek nákladů, které vynaložili zaměstnavatelé v odvětvích s nejnižší úrovní nákladů práce. V roce 1994 to bylo zemědělství, myslivost a lesní hospodářství - 8 592 Kč měsíčně na 1 zaměstnance, tj. 16 % pod celostátním

průměrem, v letech 1995 až 1998 ubytování a stravování, kde se náklady práce v roce 1995 pohybovaly 19 % pod celostátním průměrem, v letech 1996 a 1997 dokonce 28 %, v roce 1998 přibližně 25 % pod celostátním průměrem a v letech 1999 až 2001 opět zemědělství, myslivost a lesní hospodářství - 27 % (v roce 1999), resp. 26 % (v letech 2000 a 2001) pod průměrnými náklady práce za celou republiku. V letech 2002 až 2005 byly nejnižší náklady práce v odvětví ubytování a stravování (15 650 Kč, 16 126 Kč, 17 362 Kč a 18 162 Kč), což je nyní 35,2 % pod celostátním průměrem. Ve srovnání s rokem 1994 nejvíce vzrostly náklady práce v odvětví finanční zprostředkování, a to o 209,5 %, dále pak v dopravě, skladování a spojích (o 204,2 %) a v odvětví výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (o 202,7 %). Naopak nejnižší růst byl v odvětví ubytování a stravování (o 109,3 %) a rybolov a chov ryb (o 111,6 %).

Náklady práce v letech 1994 až 2005 v třídění podle krajů

Kraj	Náklady práce na 1 zaměstnance (Kč/měsíc)								Index r.2004 =100%
	1994	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Hl. město Praha (bez MO a MV)	12 393	18 597	24 659	26 720	28 628	30 316	32 546	35 999	110,6
Hl. město Praha (vč. MO a MV)	.	.	24 629	26 814	28 839	30 622	32 776	36 388	111,0
Středočeský	10 121	15 295	19 786	20 945	22 758	23 978	26 063	26 253	100,7
Jihočeský	9 459	14 606	17 786	18 771	20 385	20 240	22 633	23 882	105,5
Plzeňský	9 709	15 364	18 760	19 735	22 255	21 752	23 729	24 848	104,7
Karlovarský	9 431	14 146	16 734	18 268	20 641	21 394	22 781	22 490	98,7
Ústecký	10 187	15 079	18 239	21 464	21 274	23 319	23 201	24 411	105,2
Liberecký	9 244	13 654	17 579	20 228	20 776	24 529	24 177	26 692	110,4
Královéhradecký	9 303	13 433	17 660	19 146	20 003	21 339	22 555	23 342	103,5
Pardubický	9 048	14 108	17 044	18 740	19 796	21 062	23 852	22 991	96,4
Vysočina	8 863	12 899	16 793	18 082	19 978	21 418	22 393	23 701	105,8
Jihomoravský	9 492	14 023	17 723	20 002	21 040	22 097	23 393	24 976	106,8
Olomoucký	9 032	13 933	16 688	18 721	19 612	20 413	22 620	23 443	103,6
Zlínský	9 574	14 016	17 364	19 387	20 240	20 992	23 525	22 715	96,6
Moravskoslezský	10 403	15 524	18 726	20 502	21 530	23 588	25 790	25 806	100,1
ČR celkem (bez resortů MO a MV)	10 244	15 499	19 764	21 594	22 956	24 296	26 178	27 664	105,7
ČR celkem (vč. resortů MO a MV)	.	.	19 905	21 777	23 190	24 567	26 428	28 036	106,1

V jedenácti krajích ČR došlo v roce 2005 proti roku 2004 k nárůstu nákladů práce. Pouze v Karlovarském kraji úroveň úplných nákladů práce klesla o 1,3 %, ve Zlínském o 3,4 % a v Pardubickém kraji o 3,6 %. Nejvyšší náklady práce tradičně vykazuje Hlavní město Praha (35 999 Kč, resp. 36 388 Kč při zahrnutí resortů MO a MV, což je proti roku 2004 nárůst o 10,6 %, resp. 11,0 %). Nejnižší úroveň nákladů práce byla v letech 1994, 1997, 1999, 2001 a 2004 v kraji Vysočina, v roce 1998, 2000 a 2002 v Olomouckém, v roce 1996 a 2003 v Jihočeském kraji, v roce 1995 v Pardubickém a v roce 2005 v Karlovarském kraji. Nad celostátním průměrem se pohybovaly náklady práce (kromě Prahy) ještě v Moravskoslezském

kraji v letech 1994, 1995, 1997, 1998 a ve Středočeském kraji v letech 1998 a 2000. V ostatních krajích a ostatních letech byla úroveň nákladů práce nižší než činil průměr za celou ČR. Za období od roku 1994 nejvíce vzrostly náklady práce v Hl. m. Praha (o 190,5 %) a nejméně ve Zlínském kraji (o 137,3 %).

Náklady práce v letech 1994 až 2005 v třídění podle velikosti vykazující jednotky

Velikost vykazující jednotky	Náklady práce na 1 zaměstnance (Kč/měsíc)								Index r.2004 =100%
	1994	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
1 až 9 zaměstnanců	11 429	15 506	17 454	20 412	21 091	21 181	22 338	22 797	102,1
10 až 19 zaměstnanců	11 927	15 969	18 822	21 179	21 251	22 669	25 297	27 922	110,4
20 a více zaměstnanců (bez resortů MO a MV)	10 110	15 480	20 026	21 725	23 205	24 678	26 583	27 917	105,0
20 a více zaměstnanců (vč. resortů MO a MV)	.	.	20 179	21 932	23 463	24 978	26 863	28 328	105,5
v nich: 20 až 49 zam.	10 742	15 253	18 924	20 342	22 423	22 629	24 733	25 820	104,4
50 až 99 zam.	10 076	14 898	18 907	20 110	21 908	23 128	25 646	26 299	102,5
100 až 249 zam.	9 481	14 758	19 378	21 121	21 954	22 941	24 759	25 674	103,7
250 až 499 zam.	9 175	13 723	19 520	20 968	21 343	23 473	25 757	26 477	102,8
500 až 999 zam.	9 801	15 192	19 275	21 344	22 990	25 180	26 527	28 267	106,6
1000 a více zam. (bez resortů MO a MV)	10 635	16 878	21 771	23 806	25 681	27 907	29 546	31 576	106,9
1000 a více zam. (vč. resortů MO a MV)	.	.	22 035	24 205	26 194	28 495	30 119	32 324	107,3
Č R celkem (bez resortů MO a MV)	10 244	15 499	19 764	21 594	22 956	24 296	26 178	27 664	105,7
Č R celkem (vč. resortů MO a MV)	.	.	19 905	21 777	23 190	24 567	26 428	28 036	106,1

Z hlediska velikosti vykazující jednotky nejvíce vzrostly náklady práce v roce 2005 proti roku 2004 ve skupině jednotek s 10 až 19 zaměstnanci (o 10,4 %) a nejméně v jednotkách s 1 až 9 zaměstnanci (o 2,1 %) a ve skupině 50 až 99 zaměstnanců (o 2,5 %). Rovněž v jednotkách s 1 až 9 zaměstnanci byl nejpomalejší růst proti roku 1994 (o 99,5 %). Naopak nejrychlejší růst byl zaznamenán ve skupině jednotek s 1000 a více zaměstnanci (bez resortu MO a MV), a to o 196,9 % proti roku 1994. Celkově za republiku se zvýšily náklady práce (bez resortu MO a MV) v roce 2005 proti roku 1994 o 170,1 %.

Náklady práce v letech 1994 až 2005 v třídění podle typu hospodaření

Typ hospodaření	Náklady práce na 1 zaměstnance (Kč/měsíc)								Index r.2004 =100%
	1994	1997	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
soukromý	9 913	14 785	17 884	19 656	20 940	21 172	23 215	23 038	99,2
družstevní	8 152	11 318	14 331	15 697	16 258	16 630	18 402	19 238	104,5
státní (bez MO a MV)	10 174	15 201	19 028	21 250	23 103	27 289	28 699	30 472	106,2
státní (vč. MO a MV)	.	.	19 712	22 149	24 172	28 435	29 808	32 279	108,3
komunální	9 856	13 643	16 946	18 014	20 479	22 203	23 333	24 408	104,6
hospodaření sdružení polit. stran a církví	10 093	13 227	16 292	18 827	18 198	19 631	19 828	20 870	105,3
zahraniční	17 661	19 165	25 732	26 563	26 629	29 264	30 496	34 248	112,3
mezinárodní	12 645	18 510	25 972	27 688	28 961	29 739	32 418	35 012	108,0
smíšený	11 814	17 546	21 236	21 617	23 131	25 765	27 328	29 206	106,9
Č R celkem (bez resortů MO a MV)	10 244	15 499	19 764	21 594	22 956	24 296	26 178	27 664	105,7
Č R celkem (vč. resortů MO a MV)	.	.	19 905	21 777	23 190	24 567	26 428	28 036	106,1

Náklady práce ve srovnání s rokem 2004 vzrostly nejvíce u zahraničních firem (o 12,3 %) a nejméně v subjektech s družstevním typem hospodaření (o 4,5 %). V soukromých ekonomických subjektech dokonce došlo k mírnému poklesu nákladů práce v roce 2005 proti roku 2004 (o 0,8 %). K nejvyššímu nárůstu nákladů práce v období od roku 1994 došlo u ekonomických subjektů ve vlastnictví státu (bez resortu MO a MV) - o 199,5 % (v roce 2005 proti roku 1994) a nejmenší nárůst zaznamenaly zahraniční firmy (o 93,9 %). Ovšem náklady práce u zahraničních firem i u ekonomických subjektů s mezinárodní majetkovou účastí trvale převyšují celostátní průměr. Tyto firmy vykazují také výrazně vyšší příspěvky na nadstandardní programy sociálního zabezpečení (včetně vyrovnání za nemoc placeného zaměstnavatelem), vyšší náklady na školení zaměstnanců a také ve větší míře poskytují služební vozy k soukromým účelům.